

ESPOON VANHUSNEUVOSTO - ESBO ÄLDRE RÅD
Vanhusneuvoston kokous 7/2016

Pöytäkirja

Aika: 23.11.2016

klo 12.30-15.30 Virastotalo 3, Virastopiha 2 C, 1. Krs, Lautakunnan
kokoushuone [Kartalla](#)

Läsnä:

Puheenjohtaja

Olli Männikkö

Jäsenet

Antero Krekola

Heikki Konttinen

Matti Passinen

Marjaterthu Einiö

Börje Eklund

Lasse Hoffman

~~Irma Ruuskanen-Sere~~

Esko Meuronen

~~Juhani Kytö~~

Marja-Liisa Lahtinen

Leevi Väisänen

~~Brita Pawli~~

Helena Pyhalahti-Räisänen

~~Stig Kankkonen~~

Varajäsenet

Carl-Uno Lindqvist

Riitta Lahikainen

Kutsutut osallistujat

~~Veikko Simpanen~~

~~Kristiina Mustakallio~~

Sihteeri

Niina Savikko

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12.30.

2. Kokouksen osanottajat, laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin osallistujat sekä kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

3. Työjärjestyksen hyväksyminen

Lisättiin kohta 10.1. Kannustinpalkkiomallin arviointiraadin vanhusneuvoston jäsenet, 10.2. vanhusneuvoston lausuntokäytäntö, 10.3. Keskustelu PKS-kokouksen lausunnosta, 10.4. Matinkylän elä ja asu -keskuksen rakentamisaikataulun muutos. Muilta osin hyväksyttiin työjärjestys.

4. Pöytäkirjantarkastajan valinta

Matti Passinen valittiin pöytäkirjantarkastajaksi puheenjohtajan lisäksi.

5. Vanhusten palvelujen ajankohtaiset asiat (klo 12.45-13.15)

Vanhusten palvelujen johtaja Matti Lyytikäinen kertoi ajankohtaisista asioista, muun muassa Hanikan tilaa koskevasta kyselystä sekä kotihoidon palvelusetelistä.

Lyytikäinen kertoi, että hän osallistuu STM:n laatusuosituksen uudistamista vastaavaan työryhmään. Lyytikäinen kertoi, että henkilöstömitoituksen taustalla on enemmän yksityisen ja kunnallisen palvelutuotannon saattaminen samalle viivalle. Samoin henkilöstömitoitusta tärkeämpänä on pidetty laadun mittaamista.

Täyttä elämää ikääntyneenä ohjelma on tullut painosta. Siihen liittyen Lyytikäinen kertoi että työ tulosityksiköiden edustajien saamiseksi vanhusneuvostoon on aloitettu ja tämä tulee ottaa huomioon myös toimintasäännön muuttamisen yhteydessä ensi keväänä.

Espoon uusi sairaala oa luovutettu sosiaali- ja terveystoimelle viime kuussa ja

tammikuulle asti tehdään kalustuksia. Henkilöstön koulutukset ovat menossa. Mitään sellaista ei ole tiedossa etteikö maaliskuussa voisi asiakkaat siirtyä. Vaikka viivästyksiä tulisi, ei hoidon laatu heikkene, sillä meillä on olemassa olevat tilat, joissa potilaat voidaan hoitaa. Kauniaisten ja Kirkkonummen vuodeosastojen lakkauttaminen liittyy sairaalan avautumiseen, joten aikataulusta olisi todella hyvä pitää kiinni.

Leppävaaran elä ja asu -keskuksen hankinnat (taloon liittyvät, ei asiakashuoneiden) ovat menossa. Rakennusta ei vielä ole luovutettu. Kolmessa kuukaudessa talo on saatettava toiminta kuntoon. Leppävaaran elä ja asu -keskukseen liittyy Viherlaakson ja Espoon keskuksen palvelutalon sekä Aurorakodin vanhan kiinteistön osastojen lopettaminen sekä Viherlaakson ja Leppävaaran palvelukeskuksen toiminnan siirtyminen Leppävaaran elä ja asu -keskukseen.

Talouden suunnittelu etenee. Vanhusten palvelujen tulot alittuvat kahdella miljoonalla, mutta tämä johtuu budjetoinnin virheistä. Vanhusten palvelujen säästö menee terveyspalvelujen menojen ylitykseen, joten sosiaali- ja terveystoimen talous on tasapainossa. Talousarvio 2017 valmistelu etenee, mutta neuvottelutulos ei ole vielä Lyytikäisen tiedossa. Talous on tiukka palvelutarpeen kasvuun nähden.

Kysyttiin onko Elä ja asu -keskusten rakentamisen järjestys muuttunut. Vastattiin että keskustelua on käyty siitä olisiko Tapiola kiireisempi kuin Matinkylä. Lyytikäinen kertoi että tässä mennään toimintamalli edellä. Elä ja asu -keskukset tulee ratkaista eritavalla, niitä ei tulla rakentamaan kaupungin taseeseen. Käytännössä pitää tulla ulkopuolinen palveluntuottaja joka rakentaa ja omistaa kiinteistön ja ensin pitää ratkaista miten talot tullaan rakentamaan. Todettiin, että pitkälle vietyjen suunnitelmien lopettaminen ja keskittyminen uuteen kohteeseen on hukkaan mennyttä työtä. Lyytikäinen kertoi että perinteisesi suunnittelussa on menty tontit edellä ja nyt painopistettä muutetaan palvelutarvejohtoiseksi. Kaupungilla on tarve supistaa investointeja. Todettiin että kerrankin olisi ollut mahdollista tehdä kokonaisvaltaisempaa suunnittelua ikääntyneiden asuntojen, uimahallien ja elä ja asu -keskusten osalta. Todettiin että ymmärrys ei riitä siihen että jos kaupungilla on tarve jarruttaa investointeja niin miksi sitten suunnittelukohdetta vaihdetaan.

Todettiin 17.12.2016 tilakeskus infoaa Tapiolan palvelutalon liepeillä asuvia asukkaita. Toivottiin että tilakeskus informoi myös palvelukeskuksen käyttäjiä.

Hanikan virkistyskeskuksesta on esitetty kysymys miten sen vuokraaminen yksityiselle yritykselle vaikuttaa vanhusjärjestöjen toimintaan tiloissa. Lyytikäinen kertoi ettei kaupungilla ole tietoa mistään testamenttirahoituksesta, jossa tila olisi nimenomaan nimetty eläkeläisjärjestöjen käyttöön niin kuin huhu on ollut. Hanikka on vuokrattu Piece of Forest Oy:lle ja vuokrasopimuksessa lukee kohta ”vuokralainen luovuttaa tiloja eläkeläisryhmille korvauksetta”. Kerrottiin että uusi vuokralainen pitää tutustumistilaisuuden 25.11.2016 klo 14-19, Matasaarentie 1, 02380 Espoo.

Kysyttiin Tapiolan palvelukeskuksen muutosta. Lyytikäinen kertoi että hänen käsityksen mukaan Tapiolan palvelukeskuksen uusi tila on käytössä 1.4.2017.

Päätös: Merkittiin tiedoksi. Päätettiin pyytää vuokrasopimus nähtäväksi Hannele Söderblomilta ja ottaa asia seuraavaan vanhusneuvoston kokoukseen. Pyydetään tilakeskusta informoimaan Tapiolan palvelukeskuksen käyttäjiä mahdollisista uusista kulkureiteistä.

6. Omaishoidon toimintaohje (klo 13.15-13.45)

Nestorin palvelupäällikkö Hannele Vepsäläinen kertoi omaishoidon toimintaohjeen uudistamisesta.

Toimintaohjeen muuttaminen perustuu lakimuutoksiin. Kaikilla omaishoitosopimuksen tehneillä omaishoitajilla on nyt oikeus 2-3 vapaapäivään kuukaudessa. Lisäksi on järjestettävä terveystarkastuksia ja tarvittavia sosiaali- ja terveystilaisuuksia.

Toimintaohje koskee sekä vanhusten palveluiden yli 50-vuotiaita että vammaispalveluiden sitä nuorempia omaishoitajia. Vepsäläinen kertoi että palvelun myöntäminen perustuu aina kattavaan palvelutarpeen arviointiin. Päätöksenteossa käytetään RAI-arviointia päätöksenteon tukena. Myös lääkärin lausuntoa voidaan pyytää, mutta se ei enää ole pakollista. Palkkio maksetaan kuukauden viimeisenä päivänä. Uutta on, että jos vastuu hoidettavasta jakautuu kahden tai useamman hoitajan kesken, voidaan palkkio jakaa näiden kesken. Aikuisten kohdalla hoitoisuusluokkien sisältöjä on tarkennettu ja alentamisperusteita (jos hoidettava on

paljon muiden kuin omaishoitajan hoidossa) on lisätty.

Espoossa 3. hoitoisuusryhmän omaishoitajat ovat oikeutettuja 2 vrk/kk. 1. ja 2. hoitoisuusluokan omaishoitajat ovat oikeutettuja 3 vrk/kk. Suositellaan, että vapaat käytetään kuukausittain omaishoitajan jaksamisen tueksi, mutta ne on käytettävä viimeistään 6 kk sisällä.

Lakisääteisiä vapaita voi pitää toisen omaishoitajan avulla, perhehoitona tai ympärivuorokautisessa hoidossa. Uutena vapaan käyttömahdollisuutena on päivätoiminta ja palveluseteli.

Omaishoitajan koulutus ja valmennus tulevat lakusääteiseksi 2018. Espoossa järjestetään kuitenkin jo nyt paljon valmennusta (esim. Omavoima -ryhmät, Ystäväpiiri, Intoa elämään, virkistysiltapäivät). Lisäksi nimetään omatyöntekijä.

Kysyttiin minkä verran sopimuksia on Espoossa? Vastattiin että noin 690. Kysyttiin myös epävirallisten omaishoitajien määrää. Vastattiin että sitä on vaikea arvioida. Kysyttiin omaishoitajien keski-ikää. Vepsäläinen arvioi että se voisi olla 75-80 vuotta, vanhin on päälle 90-vuotias. Toivottiin tilastoja omaishoitajista.

Todettiin että päivätoiminnassa tai ryhmätoimintaan osallistuminen ei vähennä omaishoidon vapaapäiviä. Todettiin että enemmistö omaishoitajista on naisia, mutta paljon on myös miehiä.

Kysyttiin saavatko erittäin ikääntyneet erityistukea. Vastattiin että ei varsinaisesti, mutta toki heidän terveydentilaa seurataan.

Kysyttiin otetaanko palvelutarpeenarvioinnissa huomioon muut omaiset. Vastattiin että erityisesti toivotaan että mahdollisimman moni omainen osallistuisi arvioon, jotta saadaan laaja kuva asiakkaasta.

Päätös: Vanhusneuvostolta on pyydetty lausuntoa toimintaohjeen muuttamisesta. Vanhusneuvosto toteaa että se on saanut hyvissä ajoin materiaalin tutustuttavaksi. Lisäksi se on saanut perusteellisen selvityksen esitetyistä muutoksista.

Vanhusneuvosto kannattaa esitettyä toimintaohjetta.

7. Vastuutyöntekijöiden rooli (klo 13.45-14.15)

Nestorin päällikkö Sirpa Immonen kertoi vastuutyöntekijän roolista. Immonen esitteli kuitenkin ensin seniorineuvonta ja palvelutarpeenarvointi yksikkö Nestorin toimintaa. Toden teolla yksikkö on käynnistynyt 1.9.2016. Nestorissa toimii ennakoivat palvelut, yleinen palveluohjaus ja kotiutuminen, omaishoidon palveluohjaus, muistisairaiden palveluohjaus ja asumisen palveluohjaus ja sosiaalityö.

Nestoriin voi ottaa yhteyttä aina kun on mitä tahansa ikääntymiseen liittyvää asiaa joka mietityttää. Nestorin tavoittaa puhelimitse (09) 8163 3333 klo 9 – 15. Jatkossa Nestori on tavoitettavassa myös yhteispalvelupisteissä. Nestorissa nimetään myös vastuutyöntekijä.

Immonen kertoi, että vaikka vastuutyöntekijä on poistumassa vanhuspäalvelulaista, on sosiaalilaissa kuitenkin omatyöntekijän nimeämisen velvoite. Immonen totesi että toiminta ei muutu vaikka nimike muuttuisikin.

Palvelutarpeen selvittämisen yhteydessä selvitetään asiakkaan tilaa hyvin monipuolisesti, mm. terveydentilan, sosiaalisen toimintakyvyn, elinympäristön ja asunnon muutostöiden osalta. Selvityksen kohteena on se mitä asiakas tarvitsee arjessa selviytymisen tueksi ja mitkä toiminnot / palvelut tähän voisi auttaa. Palvelutarvetta ei siis arvioida palvelulähtöisesti (meillä on tämä palvelu, täyttyykö asiakaskriteerit) vaan lähdetään asiakkaan tarpeesta, jossa laajasti mietitään millä toiminnoilla tai palveluilla asiakasta pystytään auttamaan.

Vastuutyöntekijän työn tarkoituksena on toimia iäkkäiden henkilöiden tukena palveluiden käytön hallinnassa, toimia koordinaattorina eri palvelu –ja yhteistyötahojen välillä asiakkaan verkostoa rakennettaessa, seurata palvelusuunnitelman toteutumista ja palvelutarpeen muutoksia sekä neuvoa ja auttaa iäkästä henkilöä palvelujen ja etuuksien saantiin liittyvissä asioissa.

Vastuutyöntekijän tehtävinä on

- auttaa asiakasta selviytymään arjessa ja tukea häntä palvelujen ja etuuksien hankkimisessa ja koordinoinnissa
- huolehtii, että asiakkaan palvelut toteutuvat laadukkaasti ja tarpeisiin nähden riittävinä ja oikea-aikaisina

- vastaa, että palvelusuunnitelma ja siihen liittyvät päätökset ovat ajantasaisia ja että palvelusuunnitelman toteutumista arvioidaan säännöllisesti
- olla yhteydessä ja koordinoida eri sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden palveluja, jotta asiakas saa tarvitsemansa tuen ja palvelut
- varmistaa, että asiakasta koskeva tieto kulkee eri tahojen välillä ja että asiakas saa palvelua ja tukea silloin, kun hän sitä tarvitsee

Vastuutyöntekijä nimetään mm. asiakkaille, jotka eivät kykene huolehtimaan itsestään, jotka elävät haasteellisessa tilanteessa tai muutoksessa, jotka käyttävät paljon tai monia palveluita tai jotka kieltäytyvät palveluista. Kaikille asiakkaille ei siis nimetä vastuutyöntekijää.

Todettiin että esitys kuulostaa hyvältä ja esitettiin huoli myös työikäisten palveluiden saatavuudesta.

Kysyttiin vanhuspalvelulain vastuutyöntekijän ja sosiaalihuoltolain omatyöntekijän eroista. Vastattiin että Espoon vastuutyöntekijän roolin kuvaus on tehty vanhuspalvelulain mukaisesti ja tämän mukaan tullaan toimimaan jatkossakin.

Kysyttiin hoivakotipäätöksen saajista, miten vastuutyöntekijä seuraa näitä asiakkaita. Vastattiin että pitkäaikaishoidossa on omahoitajat, jotka ottavat vastuutyöntekijän roolin pitkäaikaishoidon asiakkaiden kanssa.

Kysyttiin kuinka monta vastuutyöntekijää Espoossa on. Vastattiin että muistineuvojat ja omaishoidon työntekijät ovat vastuutyöntekijöitä, mutta järjestelmään näitä ei vielä ole paljon kirjattu.

Kysyttiin onko Nestorin antama palvelu ilmaista kaikille kuntalaisille. Vastattiin että ennen kun siirrytään päätöstä vaativaan palveluun (esim. kotihoito, pitkäaikaishoito) on palvelu täysin maksutonta.

8. Asiakasmaksut (klo 14.15-15.00)

Palvelupäällikkö Marjo Kekki kertoi uuni tuoreita tietoja asiakasmaksuista ja totesi että valmisteltu ja vanhusneuvostollekin välitetty esitys asiakasmaksujen korotuksesta ei ole enää ajankohtainen. Budjettineuvotteluista oli tullut tänään tietoa että tasokorotusta ei tulla esittämään. Vanhusten palvelujen asiakasmaksut eivät siis nouse. Perhe ja sosiaalipalveluissa tulee joitakin pieniä tarkennuksia (ei korotuksia vaan maksuperustemuutoksia). Espoon uuden sairaalan palveluiden maksuesitykset

tehdään sitten kun palvelut on kuvattu.

Kekki kysyi onko neuvostolla jotakin huomioita ja ehdotuksia asiakasmaksuihin liittyen. Todettiin että tieto ja neuvonta maksuvapautuksesta on riittämätöntä. Kekki kertoi että terveyskeskuspalveluista on automaattisesti kaupunginhallituksen päätöksellä oleva vapautus tietyillä asiakasryhmillä (esim. opiskelijat, työttömät). Infoa tästä on terveysasemien seinillä. Myös tuleviin itse-ilmoittautumislaitteisiin on pyydetty lisäämään kohta, jossa tämä kysytään ja tarvittaessa ohjataan asiakaspalveluun. Kekki kertoi että nyt ollaan tekemässä ohjetta, jossa kerrotaan mistä ja milloin asiakasmaksuista voidaan anoa vapautusta. Tietoa luvattiin myös nettiin.

Kysyttiin maksukatosta ja onko jokin puhelinnumero josta asian voisi selvittää. Kekki kertoi että maksukatto on 691€. Kekki totesi että lain mukaan maksukaton kertymisen seuranta on asiakkaan vastuulla. Espoossa kuitenkin talouspalvelujen erityispalvelut seuraavat maksukattoa ja antavat asiakkaalle ns. ”vapaakortin”. Oman maksukaton kertymisen voi tarkistaa erityispalveluista numerosta (09) 816 29500.

Päätös: Merkittiin saatu selvitys ja neuvottelutulos tiedoksi.

9. Aloitteiden vastaukset (klo 15.00-15.15)

Vanhusten palvelujen erityisasiantuntija Niina Savikko kävi läpi aloitteisiin tulleet vastaukset.

Aloitteet ja niiden vastaukset on jaettu esityslistan liitteenä vanhusneuvoston jäsenille ja varajäsenille. Vanhusneuvoston aloitetoimikunta on käsitellyt saadut vastaukset ja hyväksynyt ne.

Aloitteita tuli yhteensä 21 kappaletta. Kaksi niistä meni eteenpäin raha-asian aloitteena ja nämä koskivat vanhusneuvoston määrärahan korotusta ja liukuesteiden tarjoamista yli 65-vuotiaille. Näitä molempia on kannatettu, mutta ne ovat vielä lopullisesti päättämättä.

Muut aloitteet koskivat laajasti erilaisia asioita kodinhoitajan koulutuksen uudelleen aloittamisesta eutanasiaan.

Aloitteiden osalta ilahduttavia asioita oli Suomi 100-vuotta hankkeeseen liittyvä penkkiohjelma, jossa Espooseen lisätään 100 penkkiä. Vanhusneuvosto on pitkään ajanut penkkien lisäämistä ja nyt niitä saadaan kerralla runsaasti lisää.

Päätös: Päätettiin lähettää aloitteisiin saadut vastaukset aloitteiden lähettäjiille.

10. Muut asiat (Klo 15.15-15.30)

10.1. Kannustinpalkkiomallin arviointiraadin vanhusneuvoston jäsenet

Espoon kaupunki yhdessä lähikuntien (Kauniainen, Kirkkonummi ja Karviainen) kanssa on kannustanut yksityisiä palveluntuottajia kehittämään toimintaansa. Kannustinmallin tavoitteena on kilpailutuksessa laaditun palvelukonseptin lisäksi kannustaa hoivakodin henkilöstöä tuottamaan lisäarvoa asukkaan hyvään arkeen sekä innovatiivisuuteen. Tavoitteena on myös lisätä henkilöstön innostusta parantaa asukkaan elämänlaatua luovasti. Kannustinmalli palkitsee hyvästä hoidosta, asukkaiden viihtyvyydestä, asiakaslähtöisyydestä, elämän laadusta, liikunnasta, virikkeistä ja kulttuuritarjonnasta. Malli kannustaa tuottamaan asukkaille arvoa ja tyytyväisyyttä elämään. Tavoitteena on kannustaa hyvien käytäntöjen kehittämiseen ja jakamiseen.

Kannustinmallin arviointiraatiin pyydetään kahta vanhusneuvoston jäsentä. Vuoden 2016 kannustinmallin ehdotusten läpikäynti ja parhaan ehdotuksen valitseminen on 8.2.2017 klo 13-15 Espoonlahden hoivakodissa 4 krs neuvotteluhuone.

Päätös: Valittiin arviointiraatiin Marja-Liisa Lahtinen ja Matti Passinen.

10.2. Vanhusneuvoston lausuntokäytäntö pyytäminen ikääntyneitä koskevissa asioissa

Erityisasiantuntija Niina Savikko kävi läpi osallistamisen periaatteita ja lausuntokäytäntöä.

Päätös: Päätettiin ottaa asia seuraavan kokouksen listalle.

10.3. Keskustelu PKS-kokouksen lausunnosta

PKS- kokouksen vanhusneuvoston lausunto on myöhästä antaa kun hallitus on jo linjannut että hoitajamitoitusta ei alenneta.

Ehdotettiin että PKS-vanhusneuvostot tekisivät lausunnon vanhusneuvostojen asemasta, joka sisältäisi seuraavat aiheet

- Vanhusneuvoston tulee koostua pääosin vanhusjärjestöistä
- toimikausi tulee määrätä lailla joko 2 tai 4 vuodeksi
- toimintaedellytysten ja kokouspalkkioiden pakollisuus
- vanhusneuvoston pakollisuus kaikissa kunnissa

Päätös: Päätettiin että vanhaa lausuntoa ei enää tehdä. Palataan PKS-lausuntoon joulukuussa.

10.4. Matinkylän elä ja asuhanke

Päätös: Vanhusneuvosto yhtyy Espoon Eläkeläisten Keskusliitto ry:n kannanottoon Matinkylän Elä ja asu- hankkeesta. Kannanotto pöytäkirjan liitteenä. Lähetetään kaupunginhallitukselle ja valtuustoryhmien puheenjohtajille.

11. Tiedoksi

Nettisivut

Espoon uudistuneilta nettisivuilta löytyy nyt järjestöjen yhteystiedot. Mikäli teillä on niihin muutostarpeita ne tulee ilmoittaa Ann-Marie Nystedtille (etunimi.sukunimi@espoo.fi).

12. Seuraavien kokousten / tapahtumien ajankohdat

Kokous

15.12.2016 klo 12.30-15.30 Kokoomuksen ryhmähuone, Valtuustotalo, Espoontie 5,

[Kartalla](#)

13. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.30.

Olli Männikkö

Niina Savikko

puheenjohtaja

sihteeri

Matti Passinen

pöytäkirjan tarkastaja